

AN BILLE UM BORD NA GAEILGE, 1978
BORD NA GAEILGE BILL, 1978

Mar a ritheadh ag dhá Theach an Oireachtais
As passed by both Houses of the Oireachtas

RIAR NA nALT

Alt

1. Míithe.
2. An Bord a bhunú.
3. Feidhmeanna agus cumhachtaí an Bhoird.
4. Comhaltaí an Bhoird.
5. Luach saothair agus caiteachais comhaltaí an Bhoird.
6. Comhaltaí an Bhoird d'éirí as oifig, bheith dícháilithe, etc.
7. Comhalta den Bhord do nochtadh leasa i gcomhaontú a bheartaítear a dhéanamh.
8. Séala an Bhoird.
9. Cruinnithe agus nós imeachta an Bhoird.
10. Foireann an Bhoird.
11. Aoisliúntas.
12. Fostaí don Bhord a bheith ina chomhalta den Oireachtas.
13. Feidhmeanna an Bhoird a chomhlfionadh.
14. Bronntanais don Bhord.
15. Meastacháin ón mBord.
16. Deontais don Bhord.
17. Cuntais agus iniúchadh.
18. Tuarascáil bhliantúil.
19. An Bord do thabhairt eolais don Aire.
20. Caiteachais.
21. Gearrtheideal agus tosach feidhme.

AN BILLE UM BORD NA GAEILGE, 1978
BORD NA GAEILGE BILL, 1978

BILLE

dá ngairtear

ACHT DO BHUNU BORD, AR A dTABHARFAR BORD NA 5
GAEILGE, D'FHONN AN GHAEILGE A CHUR CHUN
CINN AGUS, GO HAIRITHE, A HUSAID MAR THEANGA
BHEO A LEATHADH I MEASC AN PHOBAIL, DO
SHAINIU COMHDHEANAMH, CUMHACHTAI AGUS
DUALGAIS AN BHOIRD AGUS DO DHEANAMH SOCRU 10
I dTAOBH NITHE EILE A BHAINNEAN LEIS NA NITHE
SIN.

ACHTAITEAR AG AN OIREACHTAS MAR A LEANAS:

Mínithe.

1.—San Acht seo—

tá le “an Bord” an bhrí a shonraítear in *alt 2 (1)* den Acht seo; 15
ciallaíonn “an tAire” Aire na Gaeltachta.

An Bord
a bhunú.

2.—(1) Bunófar, de bhua an ailt seo, comhlacht (dá ngairtear
“an Bord” san Acht seo) ar a dtabharfar Bord na Gaeilge.

(2) Beidh an Bord ina chomhlacht corpraithe agus comharbas
suthain aige agus beidh cumhacht agartha aige agus beidh sé 20
inagartha faoina ainm corpraithe agus beidh cumhacht aige talamh a
fháil, a theachtadh agus a dhiúscairt.

Feidhmeanna
agus cumhachtaf
an Bhoird.

3.—(1) Déanfaidh an Bord an Ghaeilge, agus go háirithe a húsáid
mar theanga bheo agus mar ghnáthmheán cumarsáide, a chur chun
cinn. 25

(2) Chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh féadfaidh an Bord aon
ní is iomchuí leis a dhéanamh ag teacht leis an mbeartas ginearálta
a bheidh údaraithe ag an Aire, tar éis dó dul i gcomhairle le haon
Aire Rialtais eile lena mbaineann, i ndáil leis na feidhmeanna sin.

(3) Beidh d'fheidhmeanna ginearálta ag an mBord, faoi réir aon 30
Aire Rialtais a bheidh freagrach i ngné áirithe bheartais i ndáil leis an
nGaeilge, bearta agus nósanna imeachta a bhaineann leis an nGaeilge
a fhorbairt, a chomhordú agus a mheas agus cúnadh a thabhairt ina
leith.

(4) Féadfaidh an Bord comhairle a thabhairt d'Aire Rialtais maidir 35
le hábhar a bhaineann leis an nGaeilge agus comhairle, cúnadh agus
comhoibriú a thabhairt do Roinn Stáit nó do chomhlacht reachtúil
nó do chomhlacht eile maidir le hábhar den sórt sin.

- (5) D'ainneoin aon ní san alt seo, leanfaidh Roinn Stáit nó comhlacht reachtúil nó comhlacht eile d'aon fheidhm a chomhlíonadh i ndáil leis an nGaeilge a bhfuil an Roinn nó an comhlacht freagrach inti.
- 5 (6) Féadfaidh an Bord, ag teacht leis an mbeartas dá dtagraítear i bhfo-alt (2) den alt seo, deontas a thabhairt d'aon duine, nó airgead a airleacan chun aon duine, de rogha an Bhoird agus faoi réir aon téarmaí agus coinníollacha is cuí leis.
- 10 4.—(1) Is iad a bheidh ar an mBord cathaoirleach agus aon ghnáthchomhalta dhéag ar a mhéid. **Comhaltaí an Bhoird.**
- (2) Is é an tAire a cheapfaidh gach comhalta den Bhord agus féadfaidh sé aon chomhalta den Bhord a chur as oifig.
- (3) Beidh comhalta den Bhord i seilbh oifige ar feadh cibé tréimhse nach faide ná cúig bliana a chinnfidh an tAire nuair a bheidh sé á cheapadh, mura túisce a éagfaidh sé, a éireoidh sé as oifig, a thiocfaidh sé faoi dhícháilíocht nó a chuirfear as oifig é.
- 15 (4) Féadfar comhalta den Bhord a athcheapadh ar a thréimhse oifige do dhul in éag le himeacht aimsire.
- (5) Beidh comhalta den Bhord i seilbh oifige ar cibé téarmaí (seachas téarma maidir le híoc luach saothair agus liúntas le haghaidh caiteachas) a chinnfidh an tAire nuair a bheidh an comhalta á cheapadh.
- 20 (6) Líonfaidh an tAire aon chorrholúntas a tharlóidh i measc comhaltaí an Bhoird trí dhuine a cheapadh ann, agus beidh duine a cheapfar amhlaidh i seilbh oifige go ceann a mbeidh fágtha de thréimhse oifige a réamhtheachtaí.
- 25 5.—Íocfar le comhalta den Bhord, as cistí a bheidh faoina réir ag an mBord, cibé luach saothair (más ann) agus liúntais le haghaidh caiteachas a chinnfidh an tAire ó am go ham le toiliú Aire na Seirbhíse Poiblí. **Luach saothair agus caiteachais comhaltaí an Bhoird.**
- 30 6.—(1) Féadfaidh comhalta den Bhord éirí as a oifig mar chomhalta trí litir a bheidh dírithe chun an Aire, agus glacfaidh an t-éirí as éifeacht nuair a gheofar an litir. **Comhaltaí an Bhoird d'éirí as oifig, bheith dícháilíthe, etc.**
- (2) Beidh comhalta den Bhord dícháilíthe chun oifig a shealbhú (agus scoirfidh sé d'oifig a shealbhú) má bhreithnítear ina fhéimheach é nó má dhéanann sé imshocraíocht nó comhshocraíocht le creidiúnaithe nó má ghearrann cúirt dlínse inniúla príosúnacht nó pianseirbhís air.
- (3) I gcás a ndéanfar comhalta den Bhord a ainmniú lena thoghadh chun ceachtar Tí den Oireachtas nó mar chomhalta de Sheanad Éireann scoirfidh sé air sin de bheith ina chomhalta den Bhord.
- (4) Duine a bheidh de thuras na huaire i dteideal faoi Bhuan-Orduithe cheachtar Tí den Oireachtas suí sa Teach sin beidh sé dícháilíthe chun bheith ina chomhalta den Bhord.
- 45 7.—(1) Comhalta den Bhord a bhfuil aon leas aige i gcomhlacht a mbeartaíonn an Bord comhaontú a dhéanamh leis, nó a bhfuil aon leas aige i gcomhaontú a bheartaíonn an Bord a dhéanamh, nochtfaidh sé don Bhord go bhfuil an leas sin aige agus cad é an leas é agus ní ghlacfaidh sé páirt in aon phlé nó cinneadh ag an mBord maidir leis an gcomhaontú a bheartaítear a dhéanamh. **Comhalta den Bhord do nochtadh leasa i gcomhaontú a bheartaítear a dhéanamh.**
- 50 (2) Déanfar nochtadh faoin alt seo a thaifeadadh i miontuairiscí an Bhoird.

Séala an Bhoird.

8.—(1) Soláthróidh an Bord séala dó féin a luaithe is féidir tar éis a bhunaithe.

(2) Fíordheimhneofar séala an Bhoird le síniú chathaoirleach an Bhoird nó comhalta éigin eile den Bhord a bheidh údaraithe ag an mBord gníomhú chuige sin mar aon le síniú comhalta d'fhoireann an Bhoird a bheidh údaraithe ag an mBord gníomhú chuige sin. 5

(3) Tabharfaidh gach cúirt bhreithiúnais aird bhreithiúnach ar ghnáthshéala an Bhoird, agus gach doiciméad a airbheartóidh gur ionstraim é a rinne an Bord agus a bheith séalaithe leis an ngnáthshéala agus a bheith fianaithe de réir an ailt seo déanfar, mura suítear a mhalairt, é a ghlacadh i bhfianaise agus a mheas gurb é an ionstraim sin é gan a thuilleadh cruthúnais. 10

Cruinnithe agus nós imeachta an Bhoird.

9.—(1) Tionólfaidh an Bord cibé cruinnithe agus cibé méid cruinnithe is gá chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh go cuí.

(2) Is é is córam do chruinniú den Bhord an tromlach is ísle de líon comhaltaí an Bhoird tráth an chruinnithe. 15

(3) Ag cruinniú den Bhord—

(a) is é cathaoirleach an Bhoird, má bhíonn sé i láthair, a bheidh ina chathaoirleach ar an gcruinniú,

(b) mura mbeidh agus fad nach mbeidh cathaoirleach an Bhoird i láthair nó má bhíonn oifig an chathaoirligh folamh, roghnóidh na comhaltaí den Bhord a bheidh i láthair duine dá líon chun bheith ina chathaoirleach ar an gcruinniú. 20

(4) Cinnfear gach ceist a éireoidh ag cruinniú den Bhord le tromlach vótaí na gcomhaltaí a bheidh i láthair agus a vótálfaidh ar an gceist agus, i gcás na vótaí a bheith roinnte go cothrom, beidh an dara vóta nó vóta réitigh ag cathaoirleach an chruinnithe. 25

(5) Féadfaidh an Bord gníomhú d'ainneoin folúntas nó folúntais i measc a chomhaltaí. 30

(6) Faoi réir an Achta seo rialóidh an Bord, le buan-orduithe nó ar shlí eile, nós imeachta agus gnó an Bhoird.

Foireann an Bhoird.

10.—(1) Ceapfaidh an Bord cibé daoine agus cibé líon daoine le bheith mar fhoireann ag an mBord is cuí leis an mBord ó am go ham. 35

(2) Cinnfidh an Bord ó am go ham líon, gráid, seilbh oifige agus coinníollacha seirbhíse fhoireann an Bhoird.

(3) focfar le comhalta d'fhoireann an Bhoird cibé luach saothair agus liúntais a chinnfidh an Bord ó am go ham le toiliú Aire na Seirbhíse Poiblí.

(4) Féadfaidh an Bord tráth ar bith aon chomhalta d'fhoireann an Bhoird a chur ó bheith ina chomhalta dá fhoireann. 40

Aoisliúntas.

11.—(1) A luaithe is caothúil tar éis bunú an Bhoird, ullmhóidh an Bord agus cuirfidh faoi bhráid an Aire scéim nó scéimeanna chun aoisliúntais i bhfoirm pinsin, cnapshuime nó aisce a dheonú do chomhaltaí cuí d'fhoireann an Bhoird nó ina leith. 45

(2) Déanfaidh an Bord scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire faoin alt seo, má cheadaíonn an tAire í le comhthoiliú Aire na Seirbhíse Poiblí, a chur i gcrích de réir a téarmaí.

(3) Féadfaidh an Bord tráth ar bith, le ceadú an Aire agus le comhthoilíú Aire na Seirbhíse Poiblí, scéim faoin alt seo a leasú.

(4) Socróidh scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire agus a cheadófar faoin alt seo an tráth scoir agus na coinníollacha scoir do na daoine uile a mbeidh aoisliúntais iníoctha leo faoin scéim, agus féadfar tráthanna éagsúla agus coinníollacha éagsúla a shocrú i leith aicmí éagsúla daoine.

(5) Má bhíonn aon díospóid ann i dtaobh éileamh aon duine ar aon aoisliúntas, nó i dtaobh méid aon aoisliúntais, is iníoctha de bhun scéime faoin alt seo, cuirfear an díospóid sin faoi bhráid an Aire lena cinneadh, ach sin faoi réir comhaontú Aire na Seirbhíse Poiblí.

(6) Ní dheonóidh an Bord aon phinsean, aisce, liúntas nó focaíocht eile ná ní dhéanfaidh an Bord aon chomhshocraíochtaí eile chun pinsean, aisce, liúntas nó focaíocht eile a chur ar fáil ar chomhalta d'fhoireann an Bhoird d'éirí as, do scor nó d'fháil bháis, ach amháin de réir scéime arna ceadú faoin alt seo.

(7) Gach scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire agus a cheadófar faoin alt seo leagfar í faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a ceadaithe agus má dhéanann ceachtar Teach, laistigh den lá is fiche a shuífidh an Teach sin tar éis an scéim a leagan faoina bhráid, rún a rith ag neamhniú na scéime, beidh an scéim ar neamhní dá réir sin, ach sin gan dochar do bhailíocht aon ní a rinneadh roimhe sin faoin scéim.

12.—(1) I gcás a ndéanfar comhalta d'fhoireann an Bhoird a ainmniú mar chomhalta de Sheanad Éireann nó lena thoghadh chun ceachtar Tí den Oireachtas beidh sé ar iasacht ó fhostaíocht an Bhoird agus ní focfaidh an Bord leis, ná ní bheidh sé i dteideal go bhfaighidh sé ón mBord, aon luach saothair ná liúntas—

(a) i gcás é a ainmniú mar chomhalta de Sheanad Éireann, in aghaidh na tréimhse dar tosach an tráth a ghlacfaidh sé leis an ainmniú agus dar críoch an tráth a scoirfidh sé de bheith ina chomhalta den Teach sin.

(b) i gcás é a ainmniú lena thoghadh chun ceachtar Tí acu sin, in aghaidh na tréimhse dar tosach tráth a ainmnithe agus dar críoch an tráth a scoirfidh sé de bheith ina chomhalta den Teach sin nó a chinnfidh toghchán air nó a tharraing-eoidh sé siar ó bheith ina iarrthóir, de réir mar is iomchuí.

(2) Duine a bheidh de thuras na huaire i dteideal, faoi Bhuan-Orduithe cheachtar Tí den Oireachtas, suí sa Teach sin beidh sé, fad a bheidh sé i dteideal amhlaidh, d'fháilithe chun bheith ina fhostaí don Bbord.

13.—Féadfaidh an Bord aon cheann dá fheidhmeanna a chomhlíonadh trí aon chomhalta den Bbord, trí aon fhochoiste den Bbord nó trí aon chomhalta d'fhoireann an Bhoird a bheidh údaraithe go cuí chuige sin ag an mBord.

14.—Féadfaidh an Bord bronnánais airgid, talún nó maoin eile a ghlacadh ar cibé iontaobhais agus coinníollacha (más ann) a shonróidh an deontóir, ach ní ghlacfaidh sé bronnánas má bhíonn aon choinníoll den sórt sin ar neamhréir le feidhmeanna an Bhoird.

15.—Cuirfidh an Bord faoi bhráid an Aire gach bliain, tráth nach déanaí ná cibé dáta a cheapfaidh an tAire agus i cibé foirm a iarrfaidh sé, meastachán ar an méid airgid a bheidh ag teastáil ón mBord faoi chomhair na bliana airgeadais ina dhiaidh sin, mar aon le haon mheastachán eile a iarrfaidh an tAire nó an tAire Airgeadais.

Deontais don Bhoird.

16.—Féadfar deontas a íoc leis an mBord gach bliain, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas, ina mbeidh cibé méid a cheadóidh an tAire, le comhthoilíú an Aire Airgeadais, i leith chaiteachais an Bhoird.

Cuntais agus iniúchadh.

17.—(1) Coimeádfaidh an Bord, i cibé foirm a cheadóidh an tAire le comhthoilíú an Aire Airgeadais, na cuntais go léir is cuí agus is gnách ar an airgead go léir a gheobhaidh an Bord nó a chaithfidh sé, lena n-áirítear cuntas ioncaim agus caiteachais agus clár comhardaithe, agus, go háirithe, coimeádfaidh sé san fhoirm cheadaithe sin na cuntais speisialta sin go léir a ordóidh an tAire, uaidh féin nó ar iarratas ón Aire Airgeadais, ó am go ham.

(2) Déanfaidh an Bord cuntais a choimeádfar faoin alt seo a chur gach bliain faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena n-íniúchadh agus, díreach tar éis an iniúchta, déanfar cóip den chuntas ioncaim agus caiteachais agus den chlár comhardaithe agus den chuid eile sin (más ann) de na cuntais a ordóidh an tAire, tar éis dó dul i gcomhairle leis an Aire Airgeadais, agus cóip de thuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar na cuntais a thfolacadh don Aire, agus cuirfidh seisean faoi deara cóipeanna den chéanna a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

Tuarascáil bhliantúil.

18.—Cuirfidh an Bord faoi bhráid an Aire gach bliain, tráth nach déanaí ná cibé dáta a cheapfaidh an tAire, tuarascáil ar imeachtaí an Bhoird faoin Acht seo i gcaitheamh na bliana roimhe sin, agus cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna den tuarascáil a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

An Bord do thabhairt eolais don Aire.

19.—Tabharfaidh an Bord don Aire aon eolas a iarrfaidh an tAire ó am go ham maidir le comhlíonadh feidhmeanna an Bhoird.

Caiteachais.

20.—Déanfar aon chaiteachais a thabhóidh an tAire ag riaradh an Achta seo a íoc, a mhéid a cheadóidh an tAire Airgeadais, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas.

Gearrtheideal agus tosach feidhme.

21.—(1) Féadfar an tAcht um Bord na Gaeilge, 1978, a ghairm den Acht seo.

(2) Tiocfaidh an tAcht seo i ngníomh cibé dáta a cheapfaidh an tAire le hordú.

BILLE

BILL

1978

1978

An Act to establish a Board, to be known as Bord na Gaeilge, for the purpose of promoting the Irish language and, in particular, extending its use by the public as a living language, to define the constitution, powers and duties of the Board and to provide for other connected matters.

An Act to establish a Board, to be known as Bord na Gaeilge, for the purpose of promoting the Irish language and, in particular, extending its use by the public as a living language, to define the constitution, powers and duties of the Board and to provide for other connected matters.

Enacted by both Houses of the Oireachtas on this 21st day of June 1978.

Enacted by both Houses of the Oireachtas on this 21st day of June 1978.

Printed by the Government Printer, Dublin.
An Gearradh na hOireachtas ar an 21ú lá de Mhíun 1978.

Printed by the Government Printer, Dublin.
Enacted by both Houses of the Oireachtas on this 21st day of June 1978.

BILL

entitled

An Act to establish a Board, to be known as Bord na Gaeilge, for the purpose of promoting the Irish language and, in particular, extending its use by the public as a living language, to define the constitution, powers and duties of the Board and to provide for other connected matters.

*Passed by both Houses of the Oireachtas,
21st June, 1978*

DUBLIN:
PUBLISHED BY THE STATIONERY OFFICE.

To be purchased through any bookseller, or directly from the Government Publications Sale Office, G.P.O. Arcade, Dublin.

Printed by CAHILL (1976) LIMITED.

Price 16p

BILLE

dá ngairtear

Acht do bhunú Bord, ar a dtabharfar Bord na Gaeilge, d'fhonn an Ghaeilge a chur chun cinn agus, go háirithe, a húsáid mar theanga bheo a leathadh i measc an phobail, do shainiú comhdhéanamh, cumhachtaí agus dualgais an Bhoird agus do dhéanamh socrú i dtaobh nithe eile a bhaineann leis na nithe sin.

*Ritheadh ag dhá Theach an Oireachtais,
21 Meitheamh, 1978*

BAILE ÁTHA CLIATH:
ARNA FHOILSIÚ AG OIFIG AN tSOLÁTHAIR.

Le ceannach díreach ón Oifig Dhíolta Foilseachán Rialtais, An Stuaara, Ard-Oifig an Phoist, Baile Átha Cliath, nó trí aon díoltóir leabhar.

Cló-bhuailte ag CAHILL (1976) LIMITED.

Praghas 16p